

Katarakt hos pinscher og dvergpinscher

Kim K. L. Bellamy, veterinær

Katarakt er relativt vanlig øyesykdom hos pinscher og dvergpinscher. Ettersom katarakt også kan ha stor klinisk betydning i en del tilfeller, kan vi si at katarakt er en betydelig helseutfordring hos disse rasene.

Katarakt er en uklarhet i linsen i hundens øye. Årsaken er at linsen tar opp mer væske enn vanlig, hvilket medfører at linsefibrene svulmer opp og proteinene i linsen endrer struktur. På denne måten blir linsen som egentlig skal være helt gjennomsiktig, uklar.

Man skiller mellom medfødt og ikke-medfødt katarakt. Forskjellen mellom disse er at medfødt katarakt er tilstede fra fødsel av, mens ikke-medfødt katarakt utvikler seg over tid. Hos pinscher og dvergpinscher er det ikke-medfødt katarakt som er vanligst. Ikke-medfødt katarakt kalles også utviklingskatarakt. Pinschere og dvergpinschere som rammes av katarakt, får vanligvis diagnosen når de er mellom 3 og 6 år gamle. Det er viktig å være klar over at selv om en katarakt er såkalt «ikke-medfødt», så er den likevel arvelig.

Katarakt deles ofte inn i undergrupper basert på hvor i linsen uklarheten befinner seg. De tre typene som sees hyppigst hos pinscher og dvergpinscher er cortical katarakt, fremre γ -søms katarakt (skrives ant.sut.I på øyelysningsattesten) og bakre polkatarakt. Fremre γ -søms katarakt regnes vanligvis som en mildere form for katarakt enn for eksempel cortical katarakt.

Hos mange av hundene som rammes av katarakt, ser man ingen symptomer. Enkelte kan derimot få nedsatt syn eller bli blinde som følge av uklarheten. Enda mer alvorlig er det imidlertid at enkelte hunder med katarakt får øyebetennelse som følge av at de unormale linseproteinene lekker ut i øyet. Det gjør vondt og er sånn sett verre enn å bare se dårlig. Hos de hundene som får alvorlige forandringer er operasjon og kirurgisk fjerning av linsen eneste behandling. En slik operasjon er kostbar og relativt invasiv, og krever langvarig og omfattende etterbehandling fra eier. De fleste hunder som opereres for katarakt blir bra, men noen kan få postoperative komplikasjoner som for eksempel øyebetennelse eller kronisk forhøyet trykk i øyet.

Katarakt kan altså være en alvorlig sykdom. Det er imidlertid viktig å understreke at mange hunder med milde former for katarakt viser lite symptomer og kan leve helt fint uten behandling. Det er dog viktig at slike hunder følges opp med regelmessig øyelysning for å plukke det opp om det skjer en forverring.

I Norge er det lang tradisjon for at pinschere og dvergpinschere øye-undersøkes før avl. Siden 2016 har det for dvergpinschere også vært et krav for registrering i NKK. Det er svært positivt at

oppdrettere er så flinke til å følge opp screeningprogrammet, og det er sannsynlig at man ville hatt mye større problemer med katarakt om det ikke var for dette.

En viktig årsak til at man likevel ikke har klart å få fullstendig bukt med problemet, er trolig at sykdommen først opptrer når hundene er 4-5 år gamle. Da har mange av avlshundene allerede fått noen kull. Man kan egentlig ikke si noe om hvorvidt en hund er arvelig disponert for katarakt før man har øyelyst hunden ved ca. 5-års alder, fordi en ung hund kan være fri for katarakt på øyelysningstidspunkt selv om den potensielt er arvelig disponert og kan komme til å utvikle det senere.

Et effektivt tiltak for å redusere forekomsten av katarakt hadde derfor vært å ikke la hundene få valper tidlig i livet. Det er selvfølgelig ikke mulig, fordi tispene da ville bli for gamle når de får sitt første kull. Man bør imidlertid forsøke å bruke en større andel gamle hannhunder om man ønsker å redusere forekomsten av katarakt.

Det absolutt mest effektive avlsverktøyet hadde vært en DNA-test. Om man hadde klart å utvikle en DNA-test for katarakt, kunne man vite sikkert hvilke hunder man kunne selektere/kombinere i avl, uten risiko for å produsere valper med sykdommen.

På NMBU Veterinærhøgskolen, seksjon for medisinsk genetikk, jobber vi for tiden med blant annet katarakt hos pinscher og dvergpinscher. Vi trenger DNA-prøver fra hunder med katarakt for å komme videre i prosjektet. Vi trenger også DNA-prøver fra «kontroller», altså hunder som er øyelyst uten anmerkning etter fylte 7 år.

Om du har en hund som tilhører én av de overnevnte gruppene og du er villig til å donere en DNA-prøve fra hunden din, vennligst ta kontakt med avlsrådet i raseklubben. Eventuelt kan undertegnede kontaktes direkte på kimbella@nmbu.no. Eierne av hunder som står oppført med en kataraktdiagnose i Dogweb, vil etter hvert motta e-post/ brev i posten om prosjektet. Det er imidlertid ingenting i veien for å ta kontakt tidligere, om du ønsker å donere en prøve allerede nå

For å oppsummere, er katarakt en arvelig øyesykdom, som kjennetegnes av uklarheter i linsen. Selv om mange hunder med katarakt har kun milde symptomer, kan tilstanden bli alvorlig for enkelte, slik at operasjon er nødvendig. Det er veldig viktig at alle avlsdyr øyelyses før paring. Siden katarakt oppstår så sent i livet, hadde det vært en stor fordel om man klarte å utvikle en DNA-test for sykdommen. For at det skal være mulig, trengs det DNA-prøver fra hunder med katarakt og gamle hunder som er øyelyst fri.

Kim K. L. Bellamy, veterinær

Seksjon for medisinsk genetikk, Veterinærhøgskolen / Norsk Kennel Klub